

OBECNĚ O PODNIKÁNÍ OBCÍ

Podle § 2 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb., zákon o obcích,¹ je obec veřejnoprávní korporací, má vlastní majetek, vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývající. Podle odst. 2 téhož paragrafu pak má obec za úkol pečovat o všestranný rozvoj svého území a potřeby svých občanů (konkrétní úkoly obce v rámci její působnosti jsou rozvedeny dále v zákoně), přičemž musí vždy chránit též veřejný zájem.

Co se týče svého majetku, má obec, opět v zákoně o obcích, v § 38 odst. 1 a 2 uloženo, že jej musí využívat účelně a hospodárně v souladu se svými zájmy a úkoly. Musí pečovat o jeho zachování a rozvoj, chránit jej před zničením, poškozením atd.

Ve světle výše uvedeného můžeme nyní prozkoumat možnosti podnikání obce, které má vždy směřovat k vytyčeným cílům obecní samosprávy – všestranný rozvoj území, péče o potřeby svých občanů, správa vlastního majetku atd.

Potřeba obce podnikat může pramenit např. z potřeby zajistit některou z potřeb občanů, které nelze popsat na trhu od existujících dodavatelů. Dále může za započítání podnikání obce stát její snaha zachovat a rozvíjet svůj např. nemovitý majetek, které obec bezprostředně nepotřebuje ke své činnosti.² Takový majetek může obec kupříkladu pronajímat a v souladu se zákonem o obcích jej tak využívat hospodárně. Majetek, který by se sice nacházel ve vlastnictví obce, nabízel by možnost využití k podnikatelským účelům, ale přesto by s ním obec nepodnikala, by nebyl z její strany užíván účelně. Obec by ztrácela potenciální zdroj příjmů.

Dle občanského zákoníku³ se jako podnikatel vymezuje každá osoba, která: „*samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku.*“

Je důležité zdůraznit, že aby mohla být obec považována za podnikatele, musí svou podnikatelskou činnost provádět soustavně. Příležitostné činnosti, jakými mohou být např. prodej potravin při havarijních stavech nebo příležitostný prodej občerstvení při obecních akcích, nejsou považovány za podnikatelskou činnost⁴.

Obec může vykonávat svou podnikatelskou činnost přímo nebo nepřímo, typicky svou účastí na nové či stávající obchodní korporaci. Toto základní členění se pak na nižších úrovních dále dělí a nabízí poměrně značný počet forem, ze kterých může obec s přihlédnutím ke svým jedinečným požadavkům, vybírat.

¹ zákon č. 128/2000 Sb., zákon o obcích, ve znění pozdějších předpisů

² PEKOVÁ, J., 2011. Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 587 s. ISBN 978-80-7357-614-1.

³ zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

⁴ MELION, M., Hospodaření a podnikání obcí. Vyd. 1. Hradec Králové: EIA, 1997, 125 s. ISBN 80- 85490-68-4

OBEC PŘÍMO VYKONÁVAJÍCÍ PODNIKATELSKOU ČINNOST

Podle občanského zákoníku⁵ je podnikatelem ten, kdo na vlastní účet a odpovědnost vykonává živnostenským nebo obdobným způsobem výdělečnou činnost se záměrem činit tak soustavně a za účelem dosažení zisku. Pokud obec tyto znaky zákonem stanovené splňuje, lze na ni pohlížet jako na podnikatele. Pokud by předmětem podnikání obce byla činnost k výkonu, které je podle živnostenského zákona⁶ vyžadováno příslušné živnostenské oprávnění, platí toto samozřejmě i pro ni a musí k podnikání toto oprávnění standardním způsobem získat.⁷

Přímo podnikající obec nepodléhá povinnosti zápisu do obchodního rejstříku, jelikož není obchodní společností ani družstvem ve smyslu zákona o obchodních korporacích. Zákon o obcích také žádnou takovou povinnost nezakotvuje.⁸

OBEC VYKONÁVAJÍCÍ PODNIKATELSKOU ČINNOST NEPŘÍMO

Místní akční skupina

Místní akční skupiny (MAS) jsou na politickém rozhodování nezávislá společenství občanů, neziskových organizací, podnikatelů ze soukromého sektoru a veřejné správy (obcí, svazků obcí apod.). MAS mohou být zřizovány na základě nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1083/2006.⁹ Jedna obec nemůže být součástí více než jedné MAS.

Jmenované subjekty soukromého a veřejného sektoru spolupracují v rámci MAS na rozvoji venkova, zemědělství a získávání finanční podpory pro svůj region z fondů EU i národních programů. Reagují speciálně na výzvy, na které veřejná správa sama nestačí a vyžadují aktivnější zapojení občanů.¹⁰

MAS pracují formou komunitně vedeného místního rozvoje a metodou LEADER¹¹, mezi jejíž základní principy patří rozvoj regionů založený na plánech a strategiích, které vznikají „zdola“, v partnerství s místními obyvateli, podnikateli, spolky a samosprávami. Obvykle svou činnost zaměřují na rozvoj

⁵ zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

⁶ zákon č. 455/1991 Sb., zákon o živnostenském podnikání (živnostenské podnikání), ve znění pozdějších předpisů

⁷ [PODNIKÁNÍ OBCÍ? ZAJISTÍ ANO, ALE TAKÉ PŘEDCHÁZET RIZIKŮM | Moderní obec – odborný měsíčník \(moderniobec.cz\)](#)

⁸ zákon č. 304/2013 Sb., zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, ve znění pozdějších předpisů

⁹ nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) ze dne 17.12.2013, o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti a Evropském zemědělském fondu pro rozvoj venkova a Evropském námořním a rybářském fondu, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti a Evropském námořním a rybářském fondu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1083/2006

¹⁰ JEŽEK, J., J. KRBOVÁ, J. KNOPP a P. ŠARADÍN. Tvorba strategických partnerství na mikroregionální úrovni. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2016. ISBN 978-80-261-0679-1, str. 7)

¹¹ Zkratka LEADER pochází z francouzského spojení „Liaison Entrée Actions de Développement de Économie Rurale“ a znamená „Propojení aktivit rozvíjejících venkovskou ekonomiku“.

cestovního ruchu, ochranu kulturního dědictví a životního prostředí nebo podporu malého a středního podnikání.¹²

Subjekty zastupující jednotlivé sektory tvoří tzv. partnery MAS. Ideálním stavem těchto tří sektorů, tzv. tripartity je jejich rovnoměrné zastoupení, ale pro fungování MAS je v současné době dostačující převaha soukromého a neziskového sektoru, tzn. počet zástupců veřejné správy nesmí přesáhnout polovinu.¹³ Podrobnější informace lze dohledat v příslušných metodikách Ministerstva pro místní rozvoj.¹⁴

DSO = Dobrovolný svazek obcí

Dobrovolný svazek obcí (legislativní zkratka jen „svazek obcí“) je právnickou osobou, kterou může podle § 49 zákona o obcích¹⁵ založit skupina dvou a více obcí (vč. hl. m. Prahy) za účelem meziobecní spolupráce. Tato spolupráce se musí týkat výhradně samostatné působnosti obcí. Předmět činnosti svazku demonstrativně uvádí § 50 jmenovaného zákona.

Členství obce ve svazku obcí je jejím právem, nikoliv povinností. Obec může být jedním ze zakládajících členů svazku obcí, případně může vstoupit do svazku již existujícího. Tak, jak obec do svazku obcí vstoupila, může z něj i vystoupit. Není zakázáno, aby jedna obec byla členem více svazků obcí. Členem svazku obcí mohou být i obce spolu nesousedící, obce z různých krajů, nikoliv však z jiných států. Svazky obcí ovšem mohou spolupracovat se svazky obcí jiných států; obsahem spolupráce mohou být jen činnosti, které jsou předmětem činnosti svazku obcí, který smlouvu o vzájemné spolupráci uzavřel (§ 55).¹⁶

Založení svazku obcí

Rozhodovat o založení svazku obcí a o účasti obce v takovém svazku je vyhrazeno zastupitelstvu obce dle § 84 odst. 2 písm. e) zákona o obcích.¹⁷

Dobrovolný svazek obcí může jako samostatná právnická osoba samostatně právně jednat. Soukromoprávní smlouvy a smlouvy o poskytnutí dotace nebo návratné finanční výpomoci, jejíž stranou je svazek obcí, se zveřejňují v registru smluv dle § 2 odst. 1 písm. f) zákona o registru smluv¹⁸.

Podobně, jako tomu je u jiných právnických osob, nabývá také svazek obcí právní osobnost zápisem do veřejného rejstříku, zde konkrétně do rejstříku svazků obcí vedeného u krajského úřadu příslušného podle sídla svazku obcí. Součástí rejstříku je sbírka listin, v níž jsou uloženy klíčové dokumenty svazku obcí (smlouva o vytvoření svazku obcí, stanovy a jejich změny). Vzhledem k tomu, že právní předpis

¹² MINISTERSTVO VNITRA, Sekce pro státní službu. Organizace a činnost veřejné správy, Studijní text pro přípravu na obecnou část úřednické zkoušky, prosinec 2022

¹³ Metodika pro standardizaci místních akčních skupin v programovém období 2014-2020, Verze 4, leden 2021, Ministerstvo zemědělství [online], [cit. 11.08.2023], Dostupné z: [Aktualizace METODIKY MAS 2021.pdf \(akcr.cz\)](#)

¹⁴ Strategický poziční dokument: pro přípravu politik rozvoje venkova v rámci programovacího období 2014–2020. IS MUNI [online]. verze 12: NS MAS České republiky, 2011 [cit. 2021-12-27]. Dostupné z: https://is.muni.cz/el/sci/jaro2013/Z0132/um/Narodni_strategicky_plan_LEADER_2014_.pdf

¹⁵ zákon č. 128/2000 Sb., zákon o obcích, ve znění pozdějších předpisů

¹⁶ RIGEL, Filip. § 49 [Svazek obcí jako právnická osoba]. In: POTĚŠIL, Lukáš, FUREK, Adam, HEJČ, David, CHMELÍK, Václav, RIGEL, Filip, ŠKOP, Jiří. Zákon o obcích. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 298–301, marg. č. 12.

¹⁷ zákon č. 128/2000 Sb., zákon o obcích, ve znění pozdějších předpisů

¹⁸ zákon č. 340/2015 Sb., o registru smluv, ve znění pozdějších předpisů

neukládá dobrovolným svazkům obcí povinnost oznamovat jakoukoliv změnu údajů, nemusí tento rejstřík obsahovat vždy aktuální údaje.¹⁹

Podnikání svazku obcí

Svazek obcí pak může podnikat stejně jako samostatná obec – přímo i nepřímo – a za stejných podmínek jako již u obcí popsaných. Je však důležité upozornit na to, že ačkoliv podle § 38 zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů²⁰ svazek samostatně hospodaří s majetkem, který do něj ze svého majetku vložili členské obce (a dále s majetkem, který svaz získal svou vlastní činností), nepatří tento majetek přímo svazku, ale zůstává ve vlastnictví obce. Orgány svazu obcí mohou s majetkem nakládat pouze v rozsahu, v jakém na něj práva k němu přenesla vlastníci obec. Majetková práva k vlastnímu majetku obcí, která jsou vyhrazena zastupitelstvu obce (§ 85), nelze převést na orgány svazku obcí. To může představovat omezení v podnikání svazku obcí.²¹

Účetnictví

Svazek obcí vede samostatné účetnictví podle zákona o účetnictví²² a je tzv. vybranou účetní jednotkou dle § 1 odst. 3 tohoto zákona. Hospodaří dle § 38 a násl. zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.²³

Podnikání neziskových organizací obce

Neziskové organizace jsou obcemi zřizovány na základě zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů²⁴ a jsou využívány především v případech, kdy tyto potřebují zajistit zboží nebo služby, u kterých není možné nalézt v místním konkurenčním prostředí jejich vhodného soukromého poskytovatele.

Hospodaření těchto organizací je, jak již název napovídá, v zásadě neziskové. To však neznamená, že taková organizace nemůže nikdy dosáhnout zisku. Pokud k vygenerování zisku, typicky z doplňkové činnosti, dojde, tento zisk je pak na konci rozpočtového období zpravidla převeden do rozpočtu zřizovatele organizace.²⁵

Příspěvková organizace

Příspěvková organizace má vlastní právní subjektivitu (zapisuje se do obchodního rejstříku) a má vlastní rozpočet. V právních vztazích tak vystupuje svým jménem a nese odpovědnost za své jednání. Obec zřizuje příspěvkové organizace rozhodnutím zastupitelstva a za určitým daným účelem,

¹⁹ [Základní pravidla pro svazky obcí | Moderní obec – odborný měsíčník \(moderniobec.cz\)](#)

²⁰ zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, v znění pozdějších předpisů

²¹ RIGEL, Filip. § 49 [Svazek obcí jako právnická osoba]. In: POTĚŠIL, Lukáš, FUREK, Adam, HEJČ, David, CHMELÍK, Václav, RIGEL, Filip, ŠKOP, Jiří. Zákon o obcích. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 298–301, marg. č. 12.

²² zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů

²³ zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, v znění pozdějších předpisů

²⁴ zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, v znění pozdějších předpisů

²⁵ PEKOVÁ, J., Hospodaření a finance územní samosprávy. Vyd. 1. Praha: Management Press, 2004, 375 s. ISBN 80-7261-086-

kterým není vytváření zisku, jehož naplňování je hlavní činností existence organizace. Zisk může organizace generovat ze své vedlejší činnosti.²⁶

Organizační složka

V porovnání s příspěvkovými organizacemi nemají organizační složky obce vlastní právní subjektivitu ani rozpočet. Veškeré jejich výdaje jdou přímo z a na druhé straně příjmy přímo do rozpočtu zřizovatele. Složka by neměla bez souhlasu zřizovatele překračovat výši povolených výdajů. Případný zisk z vedlejší činnosti je možný.

Obce zřizují své organizační složky zpravidla v případech, kdy tyto budou zabezpečovat pouze činnosti, které nevyžadují velký počet zaměstnanců, či rozsáhlé technické vybavení. Organizační složky nevstupují do složitých právních ani ekonomických vztahů.^{27,28}

Založení či spoluzaložení obchodní společnosti

Obec může k realizaci svého podnikatelského záměru využít právnických osob ve formě obchodních společností. Může buďto vstoupit do společnosti již existující, nebo může založit společnost vlastní. Podíl v obchodní společnosti může být výlučně v rukou obce, nebo může různě velkou část vlastnit jiná osoba (osoby), a to jak soukromá, tak i osoba veřejná.

O tom, zda se obec rozhodne založit obchodní společnost, rozhodují její volené orgány. V případě, že se obec rozhodne do společnosti vložit svůj majetek, musí počítat s určitým rizikem podnikání. V případě, že podnikatelský subjekt nedokáže hospodařit se ziskem, nebo dokonce zbankrotuje, přijde totiž obec o své vložené prostředky. Vloží-li obec do společnosti např. svůj nemovitý majetek, přichází logicky o své vlastnické právo k němu.

Nejpoužívanějšími typy obchodních společností jsou v praxi společnost s ručením omezeným (s. r. o.) a akciová společnost (a. s.). Výhodou těchto kapitálových společností je ta, že obec za jejich závazky skutečně „ručí“ pouze majetkem, který do nich vloží, nikoliv veškerým svým majetkem, jako je tomu např. u veřejné obchodní společnosti.^{29,30}

Společnost s ručením omezením

Společnost s ručením omezeným, jak je definována v § 132 a násl. zákona o obchodních korporacích³¹, se zakládá sepsáním společenské smlouvy či zakladatelské listiny (v případě, že je zde pouze jeden společník, kterým může být i sama obec). Jelikož jde o kapitálovou obchodní společnost, musejí mít obě zakladatelská právní jednání formu notářského zápisu. Po sepsání listiny a obstarání živnostenského oprávnění přichází na řadu zápis do obchodního rejstříku (OR).

²⁶ TOTH, P., MICHLOVÁ, R., TRHLÍNOVÁ, Z., VOCHOZKOVÁ, J., HESOUN, R., Ekonomické aktivity obcí a měst. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. 127 s. ISBN 978-80-7380-491-6

²⁷ PEKOVÁ, J., Hospodaření a finance územní samosprávy. Vyd. 1. Praha: Management Press, 2004, 375 s. ISBN 80-7261-086-4

²⁸ MINISTERSTVO VNITRA, Sekce pro státní službu. Organizace a činnost veřejné správy, Studijní text pro přípravu na obecnou část úřednické zkoušky, prosinec 2022

²⁹ [Podnikání je přirozenou součástí života obce, města a regionu - Parádní kraj \(paradnikraj.cz\)](http://podnikani.je.prirozenou.soucasti.zivota.obce.mesta.a.regionu-paradni.kraj-paradnikraj.cz)

³⁰ [PODNIKÁNÍ OBCÍ? ZAJISTĚ ANO, ALE TAKÉ PŘEDCHÁZET RIZIKUM | Moderní obec – odborný měsíčník \(moderniobec.cz\)](http://podnikani.obci.zajiste.ano.ale.tak.predchazet.rizikum-moderni.obec-odborny.mesicnik-moderniobec.cz)

³¹ zákon č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních korporacích, ve znění pozdějších předpisů

Zápisem do OR se společnost stává právnickou osobou, může tedy začít provozovat podnikatelskou činnost.

Základní kapitál

Založit s. r. o. není vůbec finančně nákladné, jelikož jako vklad postačí již 1 Kč (v případě účasti pouze jednoho společníka může být tedy i základní kapitál ve výši pouze 1 Kč). Doporučuje se nicméně zvolit jako vklad a základní kapitál vyšší částku s ohledem na prestiž společnosti (údaj o základním kapitálu lze najít v obchodním rejstříku) a přehlednost rozdělení podílů ve společnosti. Celková minimální výše složeného základního kapitálu musí před zápisem společnosti do obchodního rejstříku (vznikem společnosti) dosáhnout 30 % deklarované celkové výše. Společníci musí pak výši vkladu doplatit nejpozději do 5 let od založení s. r. o. V případě, že společník svou vkladovou povinnost nesplní, musí společnosti platit úroky z prodlení.³²

Ručení za závazky s. r. o

Za nesplacené dluhy odpovídá s. r. o. celým svým majetkem (nástroje, finanční prostředky na bankovních účtech, nemotný majetek). Společník s. r. o. ručí za dluhy společnosti maximálně v rozsahu svých nesplacených vkladových povinností, které jsou uvedené v obchodním rejstříku. Ručí tedy pouze obchodním majetkem (do výše svého vkladu), nikoliv svým osobním majetkem. Pokud má s. r. o. více společníků, ručí všichni stejným podílem nezávisle na tom, zda mají uhrazený vklad.³³

Organizační struktura akciové společnosti

Valná hromada je nejvyšším orgánem s. r. o. a zúčastňují se jí všichni společníci společnosti. Během valné hromady se rozhoduje o důležitých záležitostech společnosti (zánik společnosti, zásadní zadlužení společnosti, odvolání jednatele apod.). Při hlasování platí, že 1 Kč vkladu odpovídá jednomu hlasu.³⁴

Statutárním orgánem s. r. o. je jednatel (či jednatelé), který je valnou hromadou pověřen obchodním vedením společnosti. Fakultativně je možno zřídit také dozorčí radu.

Některé výhody s. r. o.:

- velmi nízký základní kapitál, min. vklad ve výši pouze 1 Kč
- jednoduchost zřízení
- nižší míra byrokracie ze strany státu
- nižší administrativní náklady

Některé nevýhody s. r. o.:

- ručení do vše nesplaceného vkladu do společnosti
- odkrytá vlastnická struktura – společníci zapsáni do OR
- v základním nastavení poměrně složitý proces prodeje obchodního podílu

³² [Rozdíly mezi společnostmi s ručením omezeným a akciovou společností | Finance.cz](#)

³³ [Rozdíly při založení společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti? | AZ LEGAL](#)

³⁴ [Jakou formu podnikání zvolit – OSVČ, s.r.o., a.s., k.s., v.o.s | Finance.cz](#)

Akciová společnost

Založení a. s.

Založení akciové společnosti probíhá téměř stejnou formou jako u společnosti s ručením omezeným. Rozdíl je v tom, že u a. s. se zakladatelské právní jednání nazývá stanovy. Stejně jako s. r. o. se a. s. zapisuje do obchodního rejstříku.³⁵

Oproti s. r. o. nejsou majitelé akcií a. s. veřejně dohledatelní v obchodním rejstříku. Pokud má však a. s. akcionáře jedině, jeho jméno/název se do OR запиší.³⁶

Základní kapitál

Akciová společnost se taktéž jako s. r. o. řadí do kapitálových společností. Její založení je ovšem mnohem finančně náročnější. Pro vznik nové a. s. je nutné složit minimální vklad ve výši 2 000 000 Kč nebo minimálně 30 % (600 000 Kč) z této částky a zbytek doplatit maximálně do jednoho roku.

Ručení v akciové společnosti

Akciová společnost ručí stejně jako s. r. o. celým svým majetkem. Akcionáři za dluhy společnosti však neručí vůbec. Je zde však možnost znehodnocení jimi vloženého kapitálu, pokud se společnosti nebude dařit podle očekávání.

Organizační struktura akciové společnosti

Zakladatelé a. s. si mohou zvolit mezi dualistickou a monistickou strukturou řídicích orgánů. V dualistickém systému je k obligátní valné hromadě dále zřizováno představenstvo (min. 3 členové) a dozorčí rada (min. 3 členové). V systému monistickém pak existuje kromě valné hromady pouze dozorčí rada, v jejímž čele stojí statutární ředitel.³⁷

Co se týče vlastnické struktury, jsou základním pojmem „akcie“, jichž mohou být různé druhy, mohou s nimi být spojena určitá specifická práva nad rámec akcií „běžných“, nebo mohou být např. o některá práva ochuzena apod. Základní dělení akcií je na: akcie na jméno a akcie na majitele (na doručitele). V prvním případě je přímo na akcii uvedeno jméno jejího vlastníka a k převodu dochází rubopisem. U akcií na majitele pak jde pouze o vlastnictví dané akcie. Akcie také mohou mít listinnou (fyzické listiny) nebo zaknihovanou formu (zapsáno v evidenci cenných papírů). Akciová společnost může vydat akcie na majitele pouze jako zaknihovaný cenný papír nebo imobilizovaný cenný papír.³⁸

některé výhody a. s.:

- akcionáři nijak neručí za dluhy společnosti
- jednoduchý převod akcií
- skrytá vlastnická struktura – vlastníci akcií nejsou zapisováni do OR, možnost akcií na majitele

některé nevýhody a. s.:

- vysoký základní kapitál
- vyšší míra regulace ze strany státu
- složitost řízení a často velká organizační struktury

³⁵ [Rozdíly mezi společnostmi s ručením omezeným a akciovou společností | Finance.cz](#)

³⁶ [Registrace akciové společnosti | Profispolecnosti.cz s.r.o. \(profispolecnosti.cz\)](#)

³⁷ [Systém vnitřní struktury akciové společnosti po | epravo.cz](#)

³⁸ [Převody majetkové účasti v obchodních společnostech | Akcie a jiné cenné papíry | BusinessInfo.cz](#)

- vyšší náklady na administrativu

MANTINELY PRO PODNIKÁNÍ OBCÍ

V předchozí kapitole byla nastíněna problematika podnikání obcí. V této kapitole se zaměříme na samotné mantinely podnikání obcí.

Z hlediska zákona o obcích představují mantinely pro podnikání obcí vytýčené cíle obecní samosprávy, kterými se má na mysli zejména všestranný rozvoj území, péče o potřeby svých občanů a správa vlastního majetku. Činnost obcí tak musí primárně sledovat prosazování a ochranu veřejného zájmu, když obec je veřejnoprávní korporací. Nicméně v rámci obcí jako územních samosprávných celků musíme poznamenat jejich určitou ekonomickou samostatnost, charakterizovanou jako **ekonomický základ samosprávy obcí**. Obce tak mohou nakládat s vlastním majetkem a disponovat s finančními zdroji právě prostřednictvím podnikání. Obec tak kromě vykonavatele veřejné správy zaujímá i postavení soukromoprávní právnické osoby v postavení podnikatele.

Dle zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, se jako podnikatel vymezuje každá osoba, která samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku. Podle občanského zákoníku je tedy podnikatelem ten, **kdo na vlastní účet a odpovědnost vykonává živnostenským nebo obdobným způsobem výdělečnou činnost se záměrem činit tak soustavně a za účelem dosažení zisku**. Pokud obec uvedené znaky kumulativně splňuje, lze na ni pohlížet jako na podnikatele. Obec však na rozdíl od soukromoprávního subjektu není obchodní korporací (obchodní společností či družstvem), proto podnikající obec nepodléhá povinnosti zápisu do obchodního rejstříku.

Dle ust. § 42 zákona č. 304/2013 Sb. platí, že do obchodního rejstříku se zapisují:

- a) obchodní společnosti a družstva podle zákona upravujícího právní poměry obchodních společností a družstev,
- b) fyzické osoby,
 1. které jsou podnikateli, mají bydliště v České republice a požádají o zápis, a
 2. uvedené v § 43, které podnikají na území České republiky, a požádají o zápis, a
- c) další osoby, stanoví-li povinnost jejich zápisu tento nebo jiný zákon.

Na obec jako územně samosprávný celek se tak **neuplatní vyvratitelná domněnka podnikatele**, podle níž se za podnikatele se považuje osoba zapsaná v obchodním rejstříku.

Je důležité zdůraznit, že aby mohla být obec považována za podnikatele, musí svou podnikatelskou činnost provádět **soustavně** a za účelem dosažení zisku. Právě soustavnost představuje jeden ze základních pojmových znaků podnikatele.

Žádný právní předpis přímo neuvádí, že obec může podnikat, avšak neexistuje žádný právní předpis vylučující samotné podnikání obcí. Je však třeba připomenout, že podnikatelská činnost bude tvořit zejména doplňkovou činnost obce.

Podnikání obcí má svůj dopad i do **oblasti daňové**. V této oblasti je nejpodstatnější rozlišovat, zda se v případě obce jedná o hlavní nebo vedlejší podnikatelskou činnost z hlediska uplatňování daně z přidané hodnoty.

Obec jako územní samosprávný celek představuje daňový subjekt ve smyslu zákona č. 235/2004 Sb. Obec však **není osobou povinnou k dani z přidané hodnoty**, kterou se jinak rozumí osoba, která samostatně uskutečňuje ekonomické činnosti nebo skupina. Platí tak tedy, že stát, kraje, obce, organizační složky státu, krajů a obcí, dobrovolné svazky obcí, hlavní město Praha a jeho městské části a právnické osoby založené nebo zřízené zvláštním právním předpisem nebo na základě zvláštního právního předpisu se při výkonu působností v oblasti veřejné správy **nepovažují za osoby povinné k dani, a to i v případě, kdy za výkon těchto působností vybírají poplatky nebo jiné úhrady**.

Při aplikaci zákona č. 235/2004 Sb. (zákon o DPH) je nutné posoudit, zda se v daném případě **jedná o ekonomickou či neekonomickou činnost obce**, resp. zda je konkrétní činnost obce předmětem daně z přidané hodnoty. Platí tak pravidlo, že pokud činnost obce není ekonomickou činností, není ani předmětem daně z přidané hodnoty. Výsledkem je, že u vstupů souvisejících s takovými výnosy nelze uplatnit nárok na odpočet daně z přidané hodnoty.

Ekonomickou činností se pro účely daně z přidané hodnoty rozumí činnost výrobců, obchodníků a osob poskytujících služby, včetně důlní činnosti a zemědělské výroby a výkonu svobodných a jiných obdobných povolání podle jiných právních předpisů, za účelem získávání pravidelného příjmu. Za ekonomickou činnost se považuje zejména činnost spočívající ve **využití hmotného a nehmotného majetku za účelem získávání pravidelného příjmu**.

Výsledky podnikatelské činnosti ovlivňují i samotný rozpočet obce. Podle ust. § 7 odst. 1 písm. b) zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů, platí, že příjmy rozpočtu obce tvoří **příjmy z výsledků vlastní hospodářské činnosti**. Podnikatelská činnost tak obcím napomáhá zvýšit příjmovou stránku rozpočtu.

Na podnikatelskou činnost obcí dopadá i **zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví**. Platí totiž, že všechny právnické osoby mající sídlo na území České republiky mají povinnost vést účetnictví podle uvedeného zákona. Účelem účetnictví je vést evidenci (přehled) o příjmech a výdajích obce. Povinnost vést účetnictví platí také pro obce, které zákon definuje jako **vybrané účetní jednotky**. Vybranými účetními jednotkami jsou kromě obcí organizační složky státu, státní fondy podle rozpočtových pravidel, veškeré územní samosprávné celky, dobrovolné svazky obcí, příspěvkové organizace a zdravotní pojišťovny.

Podle ust. § 1 odst. 2 zákona o účetnictví se uvedený zákon vztahuje na účetní jednotky, kterými jsou

a) právnické osoby, které mají sídlo na území České republiky,

- b)* zahraniční právnické osoby a zahraniční jednotky, které jsou podle právního řádu, podle kterého jsou založeny nebo zřízeny, účetní jednotkou nebo jsou povinny vést účetnictví, pokud na území České republiky podnikají nebo provozují jinou činnost podle zvláštních právních předpisů,
- c)* organizační složky státu,
- d)* fyzické osoby, které jsou jako podnikatelé zapsány v obchodním rejstříku,
- e)* ostatní fyzické osoby, které jsou podnikateli, pokud jejich obrat podle zákona o dani z přidané hodnoty, včetně plnění osvobozených od této daně, jež nejsou součástí obratu, v rámci jejich podnikatelské činnosti přesáhl za bezprostředně předcházející kalendářní rok částku 25 000 000 Kč, a to od prvního dne kalendářního roku.
- f)* ostatní fyzické osoby, které vedou účetnictví na základě svého rozhodnutí,
- g)* ostatní fyzické osoby, které jsou podnikateli a jsou společníky sdruženými ve společnosti, pokud alespoň jeden ze společníků sdružených v této společnosti je osobou uvedenou v písmenech a) až f) nebo h) až l),
- h)* ostatní fyzické osoby, kterým povinnost vedení účetnictví ukládá zvláštní právní předpis,
- i)* svěřenské fondy podle občanského zákoníku,
- j)* fondy obhospodařované penzijní společností podle zákona upravujícího doplňkové penzijní spoření,
- k)* investiční fondy bez právní osobnosti podle zákona upravujícího investiční společnosti a investiční fondy, nebo
- l)* ty, kterým povinnost sestavení účetní závěrky stanoví zvláštní právní předpis nebo které jsou účetní jednotkou podle zvláštního právního předpisu.

Podle ust. § 3 odst. 5 zákona o účetnictví platí, že **účetní jednotky, které nejsou organizační složkou státu, územním samosprávným celkem nebo účetní jednotkou vzniklou nebo zřízenou zvláštním zákonem, mohou uplatnit hospodářský rok.** Uplatnit hospodářský rok lze pouze po oznámení záměru změny účetního období místně příslušnému správci daně z příjmů nejméně 3 měsíce před plánovanou změnou účetního období nebo před koncem běžného účetního období, a to podle toho, který z termínů nastává dříve, jinak účetní období zůstává nezměněno. Takovouto změnu účetního období může účetní jednotka v běžném účetním období **provést pouze jednou.** Obdobně postupují účetní jednotky i při přechodu z hospodářského roku na kalendářní rok.

Dle ust. § 4 odst. 8 zákona o účetnictví jsou účetní jednotky povinny dodržovat při vedení účetnictví zejména směrnou účtovou osnovu, uspořádání a označování položek účetní závěrky a konsolidované účetní závěrky, obsahové vymezení těchto závěrek, účetní metody, podmínky předávání a přebírání účetních záznamů a ostatní podmínky vedení účetnictví stanovené prováděcími právními předpisy.

Obce jako účetní jednotky jsou povinny **účtovat o aktivech a pasivech**, jakož i o finančních prostředcích státního rozpočtu a finančních prostředcích rozpočtů územních samosprávných celků, nákladech a výnosech v účetních knihách a zobrazovat je v účetní závěrce samostatně bez jejich vzájemného zúčtování. Účetní jednotky mohou provádět vzájemné zúčtování jen v případech upravených účetními metodami a jsou-li zúčtovávané částky, ve výši ocenění neupraveném o položky podle ust. § 26 odst. 3, uvedeny v příloze v účetní závěrce.

V případech, kdy to vyžadují zvláštní právní předpisy, **účetní jednotky sestavují účetní závěrku v průběhu účetního období** i k jinému okamžiku než ke konci rozvahového dne. Účetní jednotky podle ust. § 1 odst. 2 písm. a), b) a d) až h) zákona o účetnictví, které jsou příjemci prostředků ze státního rozpočtu nebo rozpočtů územních samosprávných celků a jsou povinny tyto

prostředky vypořádat podle zvláštního právního předpisu, a uplatňují hospodářský rok podle ust. § 3 odst. 2 a 3, sestavují k **31. prosinci kalendářního roku mezitímní účetní závěrku.**

Účetní jednotky, které mají vlastnické nebo jiné právo k majetku, anebo **kteřé hospodaří s majetkem státu nebo s majetkem územních samosprávných celků o něm účtují a odpisují v souladu s účetními metodami.**

**Národní
plán
obnovy**

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

**Financováno
Evropskou unií**
NextGenerationEU